

EUROPSKA KAMPANJA ODBORA VIŠIH INSPEKTORA RADA (SLIC) 2017.-2019.

SIGURAN I ZDRAV RAD NA PRIVREMENIM POSLOVIMA

Odbor viših inspektora rada

Odbor viših inspektora rada Europske komisije, u stručnim krugovima poznat po kratici SLIC¹, što je akronim engleskog imena Senior Labour Inspectors' Committee, osnovala je Europska komisija 1982. godine kako bi si osigurala stručnu pomoć u praćenju provedbe propisa iz područja zaštite na radu u zemljama članicama Europske unije. Odbor viših inspektora rada (dalje u tekstu: SLIC) ovlašten je samoinicijativno ili na zahtjev Europske komisije davati mišljenje o svim pitanjima u vezi s provođenjem propisa iz područja zaštite na radu, a u opseg poslova između ostalog ubraja se sljedeće:

- definiranje općih načela inspekcije u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu,
- razvoj metoda procjene i procjena nacionalnih inspekcija rada,
- unapređivanje znanja i razumijevanja različitih nacionalnih sustava i načina rada inspekcija rada, metoda i propisa,
- razvijanje sustava za pouzdanu i brzu razmjenu informacija o zdravstvenim i sigurnosnim pitanjima između nacionalnih inspekcija rada,

- razmjena inspektora između nacionalnih inspekcija rada i uspostavljanje stručnih edukacijskih programa,
- uspostava aktivne suradnje s inspekcijama rada u trećim zemljama zbog promicanja boljeg razumijevanja te pomoći u rješavanju prekograničnih problema,
- analiziranje mogućeg utjecaja drugih politika Europske unije na aktivnosti u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu.

Svaka zemlja članica Europske unije ima po jednog predstavnika, višeg inspektora rada za područje zaštite na radu, u SLIC-u, a predstavlja ga tajništvo čije je sjedište u Luxembourgu. Predstavnik RH sudjeluje u radu SLIC-a od druge polovine 2009. godine. Svi članovi imaju između ostalog obvezu sudjelovanja u aktivnostima SLIC-a i njegovih radnih skupina, obvezu razmjene informacija, provođenja kampanja i izvještavanja o radu, pravo na upoznavanje s radom i iskustvima bilo koje nacionalne inspekcije rada unutar Europske unije ili zemalja članica EGP-a, pravo na sudjelovanje u evaluacijama nacionalnih inspekcija rada EU-a te pravo na sudjelovanje u programu razmjene inspektora rada i stručnu pomoć u radu.

SLIC redovito organizira inspekcijske kampanje o određenim pitanjima iz područja zaštite na radu, a svaka kampanja traje dvije godine. Za koordiniranje kampanjom na razini Europske unije zadužuje se inspekcija rada jedne zemlje

¹SLIC (Senior Labour Inspector's Committee).

članice EU-a koja ujedno određuje na koji način će se kampanja provoditi te izvještava o rezultatima kampanje.

U razdoblju 2017.-2019. provodit će se zaštita na radu radnika zaposlenih putem agencija za privremeno zapošljavanje pod nazivom "Siguran i zdrav rad na privremenim poslovima".

NOSITELJ KAMPANJE

Za nositelja ove EU Kampanje odabrana je Francuska, i to njihova Inspekcija rada (DGT) i Nacionalni institut za rad, zapošljavanje i profesionalno osposobljavanje (INTEFP). U pripremi Kampanje sudjelovali su Austrija, Belgija, Luksemburg, Poljska, Portugal, Španjolska, Švedska i Europska agencija za zaštitu na radu EU – OSHA.

Kampanja će se provoditi u djelatnostima: graditeljstvo, poljoprivreda, priprema hrane, metaloprerađivačka industrija, transport/logistika, zdravstvo, hotel/restoran/catering (HoReCa) i usluge čišćenja.

Osnovni pojmovi koji se koriste u provedbi kampanje:

- *Agencija za privremeno zapošljavanje* (APZ) - poslodavac koji na temelju ugovora o ustupanju radnika, ustupa radnika drugom poslodavcu - Korisniku za privremeno obavljanje poslova (odredba članka 44., stavka 1. Zakona o radu - N.N., br. 93/14. i 127/17., dalje u tekstu: ZOR).
- *Korisnik* – poslodavac u odnosu na ustupljenog radnika u smislu obveze primjene odredbi ZOR-a i drugih zakona kojima su utvrđeni sigurnost i zaštita zdravlja na radu (odredba članka 50., stavka 1. ZOR-a),
- *Ustupljeni radnik* - radnik kojeg Agencija zapošljava zbog ustupanja Korisniku (članak 44., stavak 2. ZOR-a).

O KAMPANJI

Zaštita na radu radnika zaposlenih putem Agencija za privremeno zapošljavanje ima sve važniju ulogu, ne samo zbog velikog broja ozljeda zadobivenih tijekom obavljanja posla kod Korisnika, nego i zbog toga što je stopa zapošljavanja radnika putem Agencija za privremeno zapošljavanje u porastu. Iz tih razloga Odbor viših inspektora rada Europske komisije pokrenuo je Kampanju koja će se provoditi u svim državama članicama Europske unije.

Odluka o provođenju Kampanje pod nazivom "Siguran i zdrav rad na privremenim poslovima" donesena je 18. svibnja 2016. na sjednici Odbora viših inspektora rada u Amsterdamu.

Kampanja je sufinancirana sredstvima Europske komisije iz Programa za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI), a u Republici Hrvatskoj kampanju provodi Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, *Inspektorat rada*.

CILJEVI I PROVEDBA KAMPANJE

Ciljevi Kampanje:

- inspekcijskim nadzorima utvrditi učinkovitost primjene propisa u području zaštite na radu za radnike zaposlene putem Agencija za privremeno zapošljavanje
- promicanje bolje zaštite za radnike zaposlene putem Agencija za privremeno zapošljavanje.

Provedba Kampanje obuhvaća sljedeće:

- informiranje poslodavaca i zainteresirane javnosti
- inspekcijski nadzori.

Zapošljavanje putem Agencija za privremeno zapošljavanje² se u EU tijekom posljednjeg desetljeća brzo povećavalo. Prosječni broj radnih sati radnika zaposlenih putem Agencija u Europi je u siječnju 2017. porastao za 7,2 %, u usporedbi s istim mjesecom u 2016.³

² Direktiva 2008/104/EZ o radu Agencija za privremeno zapošljavanje, uključujući u dobroj vjeri definicije Agencije za privremeno zapošljavanje (članak 3.1b), ustupljenog radnika (članak 3.1c), Korisnika (članak 3.1d) i privremenog ustupanja (članak 3.1e).

³ Agency Work Business Indicator, World Employment Confederation.

Iz izvješća "Temporary agency work in the European Union", broj ozljeda na radu radnika zaposlenih putem Agencija za privremeno zapošljavanje je veći nego kod stalno zaposlenih radnika⁴.

Radnici zaposleni putem Agencije za privremeno zapošljavanje (dalje u tekstu: ustupljeni radnici) pored veće vjerojatnosti težih ozljeđivanja trpe i dodatne ekonomske pritiske za razliku od drugih radnika zaposlenih u nestalnim oblicima zapošljavanja. Oni su lakše ranjivi zbog organizacijskih rizika poput neprilagođenog statusa, nedovoljnog poznavanja mjesta rada i loše komunikacije u toku između ustupljenog radnika, Agencije za privremeno zapošljavanje i Korisnika, što dodatno pojačava već prisutne rizike na mjestu rada i stvara prepreke za poboljšanjem uvjeta rada⁵.

Jedan od najvažnijih razloga za veliki broj ozljeda na radu je što ustupljeni radnici nisu dobro obaviješteni o rizicima i prevenciji u smislu zaštite na radu, niti su dobro informirani o rizicima za zdravlje na radu u usporedbi s radnicima zaposlenim putem drugih oblika zapošljavanja⁶.

Prema istraživanju koje je 2016. proveo EURO-FOUND⁷ u 12 od 29 zemalja (28 članica EU-a i Norveška) utvrđene su nepravilnosti u radu Agencija za privremeno zapošljavanje.

Kampanja će se provoditi pod nazivom "Siguran i zdrav rad na privremenim poslovima", u inspekcijском i informativnom dijelu.

Inspekcijски dio kampanje provodit će se obavljanjem inspekcijских nadzora s ciljem poboljšanja zaštite na radu radnika zaposlenih putem Agencija za privremeno zapošljavanje, a inspekcijски nadzori će se obavljati u Agencijama za privremeno zapošljavanje i kod Korisnika.

U informativnom dijelu Kampanja će se provoditi s ciljem podizanja svijesti o obvezama u provođenju zaštite na radu između ustupljenih radnika, Agencija za privremeno zapošljavanje i Korisnika.

⁴ Izvješće "Temporary agency work in the European Union", Eurofound 2007. Primjeri se odnose na Francusku, Njemačku i Nizozemsku.

⁵ Izvor: Industrial Relations - vol. 66, n° 3, 2011, p. 397-421; Underhill i Quinlan.

⁶ European working conditions survey, Eurofound 2000.

⁷ Eurofound (2016.) istražuje neovlašteno ugovaranje poslova u Europskoj uniji, Publications Office of the EU, Luxembourg.

Posebna pozornost bit će usmjerena na informiranje ustupljenog radnika putem Agencije o:

- uvjetima na mjestu rada prije ustupanja Korisniku
- procjenjivanju rizika i mjerama prevencije koje uključuju korištenje osobne zaštitne opreme (OZO)
- osposobljavanju za rad na siguran način u teoretskom i praktičnom dijelu u skladu s rizicima prisutnima na mjestima rada
- zdravstvenoj sposobnosti potrebnoj za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada
- obvezi prijave ozljeda i profesionalnih bolesti nadležnim inspekcijским i drugim državnim tijelima.

Ova Kampanja uključuje i pilot projekt koji se odnosi na radnike upućene putem Agencija na rad u inozemstvo, ali Inspektorat rada Ministarstva rada i mirovinskoga sustava ne sudjeluje u ovom pilot projektu.

Ključni datumi:

- Otvaranje Kampanje: 20. i 21. rujna 2017. u Luksemburgu
- Provedba Kampanje u državama članicama: do listopada 2018.
- Završna konferencija: svibanj 2019. u Francuskoj.

Zakonodavni okvir EU-a:

- Direktiva 89/391/EEZ o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu, od 12. lipnja 1989.
- Direktiva 91/383/EEZ o dopunama mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu radnika u radnom odnosu na određeno vrijeme ili privremenom radnom odnosu, od 25. lipnja 1991.
- Direktiva 2008/104/EZ o radu preko poduzeća za privremeno zapošljavanje od 19. studenoga 2008.

Više informacija o provedbi kampanje u EU na: dgt.com@travail.gouv.fr.

*Đuro Čižmar, dipl. ing. stroj.
Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava
Inspektorat rada, Zagreb*